

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 8 Ocak 2024
Sayı : 406

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

BOTAŞ'ın 2021, 2022 ve 2022 yıllarındaki faaliyet raporlarının, mali durumunun, net kâr/zarar durumunun detaylarıyla ve şeffaflıkla kamuoyuna açıklanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 02.01.2024

Ahıye Timisi Ersever

ANK

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

Faik ÖZTARAK

Ayhan BARUT
Adana mv

Tekirdağ Mv
Mevlâ Mü

Eylem Ertuğ Ertuğrul
Sarı

Eggin ALTAY

İstanbul Mv.

Eggin

Eggin Karabekir
İstanbul Mv.

Cumhur UZUN
Mevlâ Mv.

A. M. B. Bakırhan
Manisa mv
K=8

406. Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1	Deniz Deniz	Ankara mv	Deniz Deniz
2	Yüksel Taşkın	İzmir	YB
3	Serkan SARI	Balıkesir	S
4	Rifat T. NALPAĞOĞLU	İzmir	R
5	Ömer Fethi Güner	Niğde	Ö
6	Mahir POÇAT	İzmir	M
7	Mahmut TANAL	Sakarya	M
8	Seyit Torun	Ordu	S
9	Ahmet Barın YAZGAN	Edirne Mv	A
10	Ali Öztürk	K. m. m.	A
11	Gökçe Akın	İstanbul	G
12	Ueli Ağababa	Malatya Mv.	U
13	Sermet Mullaoglu	Hatay Mv.	S
14	Orhan Söner	Adana Mv.	O
15	Burhan Akın	Adana Mv	B
16			
17			
18			
19			
20			

GEREKÇE

BOTAŞ (Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi), sermayesinin tamamı Türkiye Varlık Fonu A.Ş. adına kayıtlı olan ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi bir İktisadi Kamu Kuruluşu'dur (KİT'tir). 1974 yılında TPAO'ya bağlı iştirak olarak kurulan BOTAŞ 1995 yılında Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak yapılandırılmış olup 24 Ocak 2017 itibari ile Türkiye Varlık Fonu bünyesine katılmıştır.

BOTAŞ temel olarak: Petrol ve Doğal Gaz Boru Hatları yapımı ve işletmeciliği, Doğal Gaz ve LNG depolanması ve ticareti, LNG/FSRU Terminali İşletmeciliği, Liman Hizmetleri, Uluslararası Doğal Gaz Taşıma Projeleri alanlarında faaliyet göstermektedir.

BOTAŞ'ın bağlı ortaklıkları ve iştirakleri: BOTAŞ International Anonim Şirketi, Turkish Petroleum International Anonim Şirketi, TANAP DOĞAL GAZ İLETİM A.Ş., TURUSGAZ TAAHHÜT, PAZ. ve TİC. A.Ş. ve Türk Akım Gaz Taşıma A.Ş. (TAGTAŞ)'dir.

26 Ağustos 2016 gününde Resmî Gazete'de yayınlanan 6741 numaralı ve "Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" başlıklı kanunun 6. Maddesinde şu ifadeler yer almaktadır:

"(1) Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonlar bağımsız denetime tabidir."

"(2) Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların bağımsız denetimden geçmiş yıllık mali tabloları ile faaliyetleri, Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilecek sermaye piyasaları, finans, ekonomi, maliye, bankacılık, kalkınma alanlarında uzman en az üç merkezi denetim elemanı tarafından bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetlenir."

Aynı kanunun 8. Maddesinin 6. fıkrasında ise TVF'nun bazı muafiyet ve istisnaları yer almaktadır:

"(5) 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, 6362 sayılı Kanun ile bu Kanun uyarınca yürürlüğe konulan ikincil mevzuat, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve

Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın-İlân Kurumu Teşkiline Dair Kanun, 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun ile bunların ek ve değişikliklerine ilişkin hükümler Türkiye Varlık Fonu ve Şirket ile alt fonlar ve Şirket veya Türkiye Varlık Fonu tarafından hakim hissedar olarak kurulan diğer şirketler hakkında uygulanmaz. (Ek cümle:26/5/2022-7407/14 md.) Şirketin, Türkiye Varlık Fonunun veya bunlar tarafından hakim hissedar olarak kurulan ve kurulacak şirketlerin veya alt fonların; kurucusu olduğu veya bedellerini ödemek suretiyle sermayesinin ya da katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler, alt fonlar ve bunların bağlı ortaklıkları hakkında ise bu fıkradaki Kanunlardan 6362 sayılı Kanun ile 4054 sayılı Kanun haricindekiler uygulanmaz. (Ek cümleler:16/4/2020-7244/16 md.) Türkiye Varlık Fonunun, Şirketin, alt fonların ve Şirketin kurduğu şirketlerin, diğer şirketler üzerinde üçüncü kişilerle birlikte veya tek başlarına kontrolünü sağlayacak işlemlerinde, işlemlerin tarafları, onların doğrudan ve dolaylı ortakları, iştirakleri, bağlı ortaklıkları ile kontrol sağlanan şirketlere de bu işlemlerle sınırlı olmak üzere 6362 sayılı Kanunun 23 ila 27 nci maddeleri ile bu Kanun kapsamında yürürlüğe konan ilgili ikincil mevzuat uygulanmaz. 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 202 nci maddesi; Türkiye Varlık Fonu, Şirket ile alt fonlar ve Şirketin kurduğu diğer şirketlere, tek başlarına veya üçüncü kişilerle birlikte doğrudan ya da dolaylı olarak bunlar lehine üzerinde hakimiyet tesis edilen şirketlere ve bu hakimiyetin tesisine ilişkin işlemlerle sınırlı olmak üzere bu işlemlerin taraflarına, onların doğrudan ya da dolaylı ortaklarına, iştiraklerine ve bağlı ortaklıklarına uygulanmaz. Kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri Şirket tarafından istihdam edilecek personel hakkında uygulanmaz.”

“(6) Şirket tarafından kurulacak varlık kiralama şirketleri 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7/A maddesi çerçevesinde kurulan varlık kiralama şirketlerine tanınan tüm hak, istisna, indirim ve muafiyetlerden yararlanır. Bu madde uyarınca kurulan varlık kiralama şirketleri, ihraç etmiş oldukları menkul kıymetlere ilişkin, ihraççıların tabi olduğu Borsa İstanbul Anonim Şirketine ödenmesi gereken kayıt ücreti ve kotasyon ücretinden muaftır.”

Varlık Fonu’nun denetimlerden muaf tutulmasına karşın, Resmî Gazete’de de yayınlanan Sayıştay Denetim Yönetmeliği’ne göre:

“(1) Kamu iktisadi teşebbüsleri; iktisadi, mali, idari, hukuki ve teknik yönlerden sürekli denetime tabidir.” denilmektedir.

Enerji alanındaki politikalar, vatandaşlarımızın refah seviyesini ve ülkemizin güvenliğini doğrudan ilgilendirmektedir. BOTAS’ın, faaliyet alanları ile bağlı ortaklıkları ve iştiraklerine bakıldığında, ülke çıkarlarımız için kritik bir konumda olduğu açıktır. Bu nedenle Kurumun

faaliyetlerinin kamu yararı bağlamında detaylı biçimde denetlenmesi, bu faaliyetler sonucunda oluşan mali tablonun ise şeffaf biçimde yine kamuoyuna sunulması gerekmektedir.

Yukarıda sunulan mevzuattan da anlaşılacağı üzere bir Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT) olan BOTAŞ Sayıştay denetimine tabidir. Ancak, Sayıştay denetimi bir KİT'in etkin denetimi için yeterli tek araç değildir. Zira Sayıştay'ın içinde bulunulan yılla ilgili denetim raporu iki yıl sonra yayınlanmaktadır. BOTAŞ'la ilgili bilgiler kamuoyuyla da TBMM ile de paylaşılmaktadır. Somut olarak, kamuoyunun BOTAŞ'ın denetimine ilişkin yeterli düzeyde şeffaf ve detaylı verilere ulaşması mümkün olmamaktadır.

BOTAŞ'ın 2022 yılına ait faaliyet raporu halen yayınlanmamıştır. BOTAŞ'ın resmi internet sitesinde 2016-2021 yıllarını kapsayan faaliyet raporları paylaşılmaktadır. Söz konusu raporlarda kurumun kâr/zarar tablolarını inceleyebileceğimiz hiçbir veri yer almamaktadır. Kurum ilgili yıllara ait faaliyet raporlarını bir almanak şeklinde yayınlamıştır. Bu raporlardan hareketle kurumun kullandığı kamu kaynağının doğru harcanıp harcanmadığını değerlendirmek mümkün olamamaktadır. Kurum bu konuda şeffaf değildir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, geçmiş yıllardaki raporların içeriklerinin kamuoyunu aydınlatıcı biçimde düzenlenmemesinin nedenini ve son 2 yılın faaliyet raporlarının yayınlanmamasının nedenini açıklama konusunda sorumludur.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan "2022 Yılı Kamu İşletmeleri Raporu"nda BOTAŞ hakkında da veriler paylaşılmıştır. Bahsedilen rapora göre, Hazine'den BOTAŞ'a 160,4 milyar TL kaynak aktarımı gerçekleştirilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın hazırladığı "2022 Yılı Kamu İşletmeleri Raporu"na göre BOTAŞ'ın dönem zararı:

2020 yılı zararı 26,8 milyon TL,

2021 yılı zararı yaklaşık **18 milyar TL**,

2022 yılı zararı ise 1,8 milyon TL olarak görünmektedir.

2020 yılında 26,8 milyon TL olan kurum zararı, 2021 yılında aşırı biçimde artarak 18 milyar TL'ye yükselmiş, 2022 yılında ise birdenbire 1,8 milyon TL'ye düşmüştür. Kurumun kâr ve zararındaki bu dengesiz düşüş ve artışların nasıl mümkün olduğu konusunda kamuoyu aydınlatılmalıdır.

2022 Yılı Kamu İşletmeleri Raporu'na göre BOTAŞ, 2022 yılında 80 milyar TL faiz dışı açık vermiştir. 2022 yılında kamu işletmelerinin toplam faiz dışı açığı ise 192,2 milyar TL'dir. Yani

kamu işletmelerinin toplam faiz dışı açığının neredeyse yarısı BOTAS'tan kaynaklanmaktadır. 2021 yılında 26 milyar TL olan faiz dışı açık, 2022 yılında 3 katın üzerinde artış göstermiş, yaklaşık 80 milyar TL olmuştur. Faiz dışı açığın artış eğrisine bakıldığında, kurumun faiz dışı açığının 2023 yılında da katlanarak artmaya devam edeceğini öngörmek mümkündür. Diğer yandan kurumun 80 milyar TL faiz dışı açık vermiş olmasına rağmen nasıl olup da sadece 1.8 milyon TL zarar ettiği, ayrıca incelenme konusu yapılmalıdır.

BOTAS'ın 2021, 2022 ve 2022 yıllarındaki faaliyet raporlarının, mali durumunun, net kâr/zarar durumunun detaylarıyla ve şeffaflıkla kamuoyuna açıklanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 02.01.2024

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Enerji alanındaki politikalar, vatandaşlarımızın refah seviyesini ve ülkemizin güvenliğini doğrudan ilgilendirmektedir. BOTAŞ'ın, faaliyet alanları ile bağlı ortaklıkları ve iştiraklerine bakıldığında, ülke çıkarlarımız için kritik bir konumda olduğu açıktır. Bu nedenle Kurumun faaliyetlerinin kamu yararı bağlamında detaylı biçimde denetlenmesi, bu faaliyetler sonucunda oluşan mali tablonun ise şeffaf biçimde yine kamuoyuna sunulması gerekmektedir.

Bir Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT) olan BOTAŞ Sayıştay denetimine tabidir. Ancak, Sayıştay denetimi bir KİT'in etkin denetimi için yeterli tek araç değildir. Zira Sayıştay'ın içinde bulunan yılla ilgili denetim raporu, iki yıl sonra yayınlanmaktadır. BOTAŞ'la ilgili bilgiler kamuoyuyla da TBMM ile de paylaşılmaktadır. Somut olarak, kamuoyunun BOTAŞ'ın denetimine ilişkin yeterli düzeyde şeffaf ve detaylı verilere ulaşması mümkün olmamaktadır.

BOTAŞ'ın 2022 yılına ait faaliyet raporu halen yayınlanmamıştır. BOTAŞ'ın resmi internet sitesinde 2016-2021 yıllarını kapsayan faaliyet raporları paylaşılmaktadır. Söz konusu raporlarda kurumun kâr/zarar tablolarını inceleyebileceğimiz hiçbir veri yer almamaktadır. Kurum ilgili yıllara ait faaliyet raporlarını bir almanak şeklinde yayınlamıştır. Bu raporlardan hareketle kurumun kullandığı kamu kaynağının doğru harcanıp harcanmadığını değerlendirmek mümkün olamamaktadır. Kurum bu konuda şeffaf değildir.

BOTAŞ'ın 2021 ve 2022 yıllarına ait faaliyet raporları kamuoyuna açıklanmamıştır. Kurumun 2022 yılında 160,4 milyar TL kamu kaynağı aktarımı aldığı ve 80 milyar TL faiz dışı açık verdiği bilinmektedir. Ancak, kurumun kâr/zarar tablosu kamuoyuna açıklanmadığı için kurumun bu kaynak aktarımının nasıl kullanıldığı ve faiz dışı açığının nasıl oluştuğu konusunda kamuoyu tam olarak bilgilendirilmemiştir.

Bu nedenle, BOTAŞ'ın 2021, 2022 ve 2023 yıllarındaki faaliyet raporlarının, mali durumunun, net kâr/zarar durumunun detaylarıyla ve şeffaflıkla kamuoyuna açıklanması amacıyla Meclis Araştırması açılması talep edilmektedir. Meclis Araştırması sonucunda elde edilecek bilgiler, BOTAŞ'ın faaliyetlerinin kamu yararına uygun olup olmadığının değerlendirilmesi açısından önemli olacaktır.

BOTAŞ'ın 2021, 2022 ve 2023 yıllarındaki faaliyet raporlarının, mali durumunun, net kâr/zarar durumunun detaylarıyla ve şeffaflıkla kamuoyuna açıklanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.